

Слоневська Ірина Борисівна,

кандидатка філософських наук, доцентка,
завідувачка кафедри культурології та зарубіжної літератури
гуманітарного факультету
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
orcid.org/0000-0001-6960-0539
iri-s@ukr.net

Пірошенко Світлана Юріївна,

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри культурології та зарубіжної літератури
гуманітарного факультету
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
orcid.org/0000-0002-5818-1735
lane715@gmail.com

КУЛЬТУРА СКАСУВАННЯ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: УКРАЇНСЬКІ АКЦЕНТИ

У статті акцентовано увагу на актуальному соціокультурному феномені, яким є культура скасування/*cancel culture* (синонімами поняття є також культурний кенселінг, інститут репутації тощо); досліджено його витоки й сучасне змістове наповнення. Авторки пропонують стислий огляд полеміки, яка існує в західному інтелектуальному просторі щодо культури скасування, та окреслюють різні точки зору на зазначене явище. Підкреслено, що сьогодні поняття *cancel culture* в українському інтелектуальному дискурсі актуалізовано останніми подіями російсько-української війни й активно розглядається в парадигмах культурології, соціології, мистецтвознавства, медіазнавства, журналістики тощо.

У цьому контексті акцентовано увагу на новій тенденції: *cancelled Russian culture*, яка реалізується через відмову від російської культури, світове ігнорування російських культурних діячів культури й, ширше, російського культурного продукту.

У статті як один із аспектів *cancelled Russian culture* виокремлено факти, які є наслідками, детермінованими ревізією поглядів на російську культуру. Підкреслено, що український вимір проблеми кенселінгу російської культури є багатограним явищем, одним із актуальних аспектів якого є культурологічне переосмислення феномена російської культури у світі та її зв'язків і відмінностей від української культури. Одним із найважливіших завдань зазначено необхідність реінтерпретації своєї культурної спадщини, зокрема славетних імен, які у світі зараз асоціюються з російською культурою.

У такому контексті авторки зробили висновок, що проблема *cancelled Russian culture* корелює з актуальною для української гуманітаристики проблемою постколоніальних досліджень, отже, окреслили перспективи досліджень зазначеної проблематики в предметному полі вітчизняної культурології.

Ключові слова: культура скасування, *cancel culture*, «*cancelled Russian culture*», постколоніальний культурний дискурс.

Slonevska Iryna,
Candidate of Philosophy, Associate Professor,
Head of the Department of Cultural Studies and Foreign Literature
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
orcid.org/0000-0001-6960-0539
iri-s@ukr.net

Piroshenko Svitlana,
Candidate of Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Cultural Studies and Foreign Literature
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
orcid.org/0000-0002-5818-1735
lana715@gmail.com

CANCEL CULTURE AS A SOCIO-CULTURAL PHENOMENON: UKRAINIAN ACCENTS

The article focuses on the current socio-cultural phenomenon, which is the cancel culture (cultural canceling and *the institution of reputation* are also synonyms of the concept); its origins and modern content have been investigated. The authors offer a brief overview of the controversy that exists in the Western intellectual space regarding the cancel culture, and outline different points of view on this phenomenon. It is emphasized that today the concept of cancel culture in the Ukrainian intellectual discourse has been updated by the latest events of the Russian-Ukrainian war and is actively considered in the paradigms of cultural studies, sociology, art studies, media studies, journalism, etc.

In this context, attention is focused on a new trend: “*cancelled Russian culture*”, which is realized through the rejection of Russian culture, the world’s ignoring of Russian cultural figures and, more broadly, the Russian cultural product.

In the article, as one of the aspects of “cancelled Russian culture”, the facts are singled out, which are the consequences determined by the revision of views on Russian culture. It is emphasized that the Ukrainian dimension of the problem of canceling Russian culture is a multifaceted phenomenon, one of the relevant aspects of which is the cultural reinterpretation of the phenomenon of Russian culture in the world, its connections and differences from Ukrainian culture. One of the most important tasks is the need to reinterpret own cultural heritage, in particular, famous names that are now associated with Russian culture in the world.

In this context, the authors concluded that the problem of “*cancelled Russian culture*” correlates with the problem of post-colonial studies, which is relevant for Ukrainian humanitarianism, and outlined the prospects for researching this issue in the subject field of the national cultural studies.

Key words: cancellation culture, cancel culture, “cancelled Russian culture”, post-colonial cultural discourse.

Постановка проблеми. У червні 2020 року, за даними Google Trends, публічного Google web-додатку, який відштовхується від кількісного показника частотності конкретного пошуку серед загального обсягу запитів у різних регіонах світу і на різних мовах, термін «культура скасування» (cancel culture) визнано найпопулярнішим.

Українська мережа вибухнула новими термінами й конструктами: культурний кенселінг, культура закреслення, інститут репутації, закенселити, скасування, на історії виникнення та значенні яких варто зупинитися детальніше.

Уважається, що перший раз дієслово «to cancel» щодо людини застосовано у фільмі

«Нью-Джек-Сіті» 1991 року: устами Веслі Снайпса його промовляє герой картини: «*Cancel that bitch, I’ll buy another one*».

Згодом, у 2014 році, після одного з епізодів популярного американського реаліті-шоу у Twitter набуло розповсюдження формулювання «*cancel [somebody]*», яке стали застосовували щодо відомих людей, котрих засуджували за неприйнятні, на думку чинної суспільної моралі, вчинки, що фатально впливали на подальшу репутацію.

Далі, у 2017 році, з’явився рух MeToo, що виник після викриття сексуальних домагань Гарві Вайнштейна.

Американська компанія-видавець довідників і лексичних словників Merriam-Webster, яка є філією Encyclopædia Britannica, зреагувала на виникнення нового терміна, витлумачуючи його як «практику чи тенденцію масового скасування, відмову від підтримки публічних діячів або знаменитостей, які здійснили речі, які сьогодні не сприймаються суспільством; спосіб вираження несхвалення та здійснення соціального тиску» (Merriam-Webster, 2023).

Суспільна полеміка навколо нового соціокультурного феномена набула неабиякого масштабу, об'єднала широке коло як противників культури скасування, так і справжніх її апологетів, термін *культурний кенселінг* почав поширюватися не лише на «припинення підтримки публічних діячів або знаменитостей», як це зазначає Merriam-Webster, а й на певні етнічні групи й навіть країни. Останнє яскраво продемонстровано активною дискусією щодо *cancelled Russian culture*, яка виникла в інтелектуально-мистецьких колах після повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року. Особливих акцентів зазначена проблема набула в українському культурному просторі, що зумовлює необхідність об'єктивного аналізу безпрецедентної соціокультурної ситуації.

Аналіз досліджень. Культура скасування як новий соціокультурний феномен стала резонансним явищем і викликає особливий інтерес представників різних сфер суспільного життя, особливо в парадигмах культурології, соціології, мистецтвознавства, медіазнавства, журналістики, є об'єктом наукових і публіцистичних досліджень багатьох західних культурних діячів, серед яких, наприклад, автори резонансного *A Letter on Justice and Open Debate* («Листа про справедливість і відкриті дебати»), присвяченого проблемі cancel culture й підписаного знаменитими представниками світової інтелектуальної еліти (Лист про справедливість, 2020).

Проблема cancel culture вийшла на нове коло аналізу та набула особливо полемічних вимірів після 24 лютого 2022 року, коли виник як прецедент культурний кенселінг Росії й, відповідно, актуалізувався дискусійний вимір: чи готовий Захід «скасувати» російську культуру через війну Росії проти України?

Серед західних дослідників, на жаль, немає одностайності щодо цієї ситуації, що зумовлює чималу кількість полемічних публікацій

і точок зору, до яких активно долучилися університетські інтелектуали, зокрема Тайлер Ковен, Аманда Кунтц, Кевін Хіровакі Куромія, М.Ф. Платт, Мел Стенфілл та інші.

Поняття cancel culture актуалізовано останніми подіями й в українській інтелектуальній практиці. До творення вітчизняного новітнього наукового дискурсу культури скасування активно причетні авторитетні журналісти (Д. Булавін, Т. Возняк, В. Кебуладзе, В. Портников, К. Щеткіна), культурологи (Т. Лютий, О. Островська-Люта), літературознавці й історики (В. Агєєва, О. Гнатюк, Я. Грицак, Т. Гундорова М. Рябчук, Т. Свербілова), які шукають переконливі відповіді на низку дражливих питань і є одностайними в погляді на російську культуру як частину імперської стратегії росії.

Мета статті – простежити витоки соціокультурного феномена «культура скасування» та проаналізувати актуальні українські візії проблеми крізь призму кенселінгу російської культури.

Виклад основного матеріалу. Як зазначалося вище, вважається, що вперше в сьогоденному значенні поняття «cancel [somebody]» виникло у 2014 році в ефірі американського реаліті-шоу. Фраза миттєво стала вірусною, але певний час користувачі мережі використовували її щодо особистих кривдників чи загалом людей, чия поведінка засуджувалася.

Нове і значно ширше значення поняття cancel culture набуло із жовтня 2017 році в контексті руху *MeToo*, який виник у зв'язку зі скандалом навколо Гарві Вайнштейна, одного з найвпливовіших продюсерів Голівуду, звинуваченого в сексуальних домаганнях.

Жорсткий механізм культури скасування зачепив і таких відомих зірок, як *Джина Карано*, *Білл Косбі*, *Тейлор Свіфт*, *Кевін Снейсі*, *Каньє Уест* та інші.

Тенденція культури скасування стала настільки резонансним явищем, що викликала широке суспільне обговорення, зокрема в інтелектуальному середовищі, яке в новому суспільному русі вбачає загрозу вільному обміну інформацією та ідеями, що завжди становило засади життя ліберального суспільства. У колі занепокоєних – автори знаменитого *A Letter on Justice and Open Debate*, опублікованого 7 липня 2020 року Harper's Magazine спільноту в 152 інте-

лектуали, серед яких усесвітньо відомі письменники (Мартін Еміс, Енн Епплбаум, Маргарет Етвуд, Дж. Роулінг, Салман Рушді), учені зі світовим іменем (Шаді Гамід, Ноам Хомські, Френсіс Фукуяма), журналісти та громадські діячі (Девід Брукс, Гаррі Каспаров, Дручілла Корнелл, Сара Хайдер) і багато інших публічних постатей.

Серед ризиків нового соціокультурного феномена автори зазначають цензуру й висловлюють стурбованість тим фактом, що вільний обмін інформацією та ідеями, джерело життя ліберального суспільства, з кожним днем стає дедалі обмеженішим, *«редакторів звільняють за публікацію суперечливих матеріалів; книги вилучаються через нібито неавтентичність; журналістам заборонено писати на певні теми; професорів перевіряють за цитування літературних творів на уроці; дослідника звільняють за розповсюдження рецензованого наукового дослідження...»* (Лист про справедливість, 2020).

Проте після російського вторгнення в Україну у впливових західних медіа, серед світових науковців, діячів культури виникає нова тенденція: *«cancelled Russian culture»*, яка наразі виявляється в відмові від російської культури через ігнорування російських діячів культури й загалом російського культурного продукту, але, сподіваємося, є першим кроком у культурологічному переосмисленні феномена російської культури у світі та її зв'язків і відмінностей від української культури.

Прикметними у цьому сенсі є рефлексії Паскаля Брюкнера, одного з найвідоміших сучасних французьких письменників, учня Ролана Барта, представника генерації «нових філософів», який є авторитетним голосом інтелектуальної західної еліти: *«Я думаю, що ця війна нарешті навчила західних європейців розділяти Росію та Україну. До лютого 2022 року багато хто з нас уважав Росію втіленням усього слов'янського світу. Тепер ми знаємо, що у слов'янського світу є ще й інший бік – українність. Російська культура крокує пліч-о-пліч із режимом гноблення, рабства, масових убивств і загарбницької війни»* (Брюкнер, 2020).

Суспільний рух *Cancel Russia* набирає небувалих масштабів і викликає невщухаючу полеміку. Кевін М.Ф. Платт, професор Пенсільванського університету, Тайлер Ковен, професор університету Джорджа Мейсона та колумніст Bloomberg,

Джейсон Віллік, оглядач *The Washington Post*, Хіровакі Куромія, професор Індіанського університету, і багато інших трансляторів суспільної думки розгорнули дискусію щодо «cancelled Russian culture», висловлюючи дискусійні, часом діаметрально протилежні позиції.

Так, у 2022 році виникла полеміка щодо тез опублікованого в *New York Times* есе Кевіна М.Ф. Платта, теоретика літератури, професора Пенсільванського університету, американського славіста й дослідника російської та російськомовної поезії. У праці Платт зазначає, що не потрібно кенселити всю російську культуру, підкреслює множинність «російських культур» у самій росії й інших країнах, зокрема в Україні, і наголошує на необхідності розрізняти культуру й посилення на неї в ідеологічній боротьбі (Платт, 2022).

З критикою цієї тези виступив професор Індіанського університету Хіровакі Куромія, американський історик японського походження, фахівець з історії СРСР, зокрема доби сталінізму й часів «холодної війни», дорікнувши опоненту за неувважність щодо політичних аспектів «російськості» та просування російської культурної апропріації, тобто культурного присвоєння в мистецтві; на думку науковця, саме такої помилки допускається Платт (Куромія, 2022).

Позиція Хіровакі Куромія, американського історика японського походження, фахівця з історії СРСР, зокрема доби сталінізму й часів «холодної війни», може бути чудовим науковим аргументом у численних дискусіях на кшталт чий Гоголь? Малевич? Кандинський?, шляхом вирішення епопеї зі «скіфським золотом» та іншими експонатами кримських музеїв, які навесні 2014 року експонувалися в Амстердамі, і багатьма іншими явищами української культурної спадщини, незаконно привласненої культурним колонізатором, яким виступала і є росія. Так, західному інтелектуалу варто б знати, що Малевича тривалий час переслідувала радянська влада, а в низці офіційних документів і приватному листуванні він називав себе українцем; Іван Айвазовський особистим життям і творчим натхненням був тісно пов'язаним із Кримом; Ілля Рєпін родом із Харкова, Архип Куїнджі – з Маріуполя; знамениті в Європі художниці Соня Делоне й Олександра Екстер мають українське походження. Перелік славнозвісних співвітчизників, яких

несправедливо/незаконно пов'язують із росією, можна продовжувати на сотні імен, і тільки під впливом трагічних для України подій ситуація, хоча й дуже повільно, починає змінюватися. Це лише перші кроки в цьому напрямі, але те, що вони здійснені, є початком тривалого шляху в оцінюванні російської культури, ставленні до неї та до привласненої нею української культурної спадщини (Куромія, 2022).

Так, ревізія поглядів на російську культуру як один із аспектів *cancelled Russian culture* спричинила перші наслідки. Музей мистецтва Метрополітен (Нью-Йорк, США) змінив підписи до картин авторства художників Іллі Рєпіна та Івана Айвазовського. Тепер зазначається, що це твори українських художників, а не російських, як це вказувалося раніше. 8 лютого цей самий Музей відкоригував в описах національність художника Архипа Куїнджі з «росіянина» на українця, уродженця Маріуполя. Знамените полотно французького імпресіоніста Едгара Дега теж змінило назву: замість «Російських танцівниць» відвідувачі Музею бачать тепер «Танцівниць в українських костюмах».

Така культурна стратегія має на меті повертати в український культурний простір деякі імена, які у світі наразі асоціюються з російською культурою.

Значно більшого поширення набув інший аспект *культурного кенселінгу*, яким є бойкотування російських діячів мистецтва, спорту, відмова від російського культурного продукту.

За майже два роки повномасштабної війни росії проти України провідні європейські культурні центри скасували низку концертів, як-от: концерт Стравінського в Бельгії, твори Чайковського в національній філармонії Вельсу й у філармонії Гарлему в Нідерландах; філармонічний оркестр у Загребі переглянув свій репертуар, вилучаючи російських композиторів, національні опери в Польщі, що скасували постановки класичних опер.

«Візитівка російської культури», Большой театр, отримував відмову щодо своїх гастролей у Лондоні, та сама ситуація з гастрольними турами Московського й Санкт-Петербурзького балетів.

Уряди низки європейських країн, серед яких Австрія, Велика Британія, Іспанія, заявили про відмову від співпраці з провідними російськими музеями.

Найпрестижніші європейські кінофестивалі: Канський, Венеційський і Берлінський – бойкотували російське кіно та російські делегації.

Членство росії призупинено майже в усіх міжнародних культурних проєктах, інституціях, організаціях і спільнотах.

У квітні Єврокомісія призупинила участь росії одразу в кількох грантових дослідницьких програмах – «Горизонт 2020», «Горизонт Європа» й «Еразмус+». Також росію й Білорусь виключили з Болонського процесу та програм Європейського простору вищої освіти. Низка культурних установ по всьому світу припинила співпрацю з оперною співачкою Анною Нетребко та диригентом Валерієм Гергієвим, які раніше публічно підтримали путіна.

Із цього приводу спалахнула гостра суспільна дискусія, яка точиться як у західному культурному полі, так – й особливо! – в українському просторі.

Чому після війни ніхто не закликав забронити Бетховена чи Гете? Чому нацистське минуле прощено фон Караяну? Як корелює «культурний міф Німеччини», роздмуханий нацизмом, із міфом «про велич російської культури»? Кращі медійні платформи в Україні, zachid.net, zn.ua, localhistory.org.ua, uatv.ua, zbruch.life.pravda.com.ua/culture, авторитетні науковці та суспільні діячі шукають переконливі відповіді на низку дразливих питань і є однастайними у відповідях: «Справді, нацистське минуле було прощено фон Караяну, він був «реабілітований» (хоч і не для всіх) разом із усією Німеччиною та німецькою культурою. Але це сталося лише після того, як Німеччина була розгромлена, а нацизм – засуджений. «Носій великої культури» – німецький народ – поніс жорстоке покарання. Культурний міф Німеччини, роздутий нацизмом, деконструйовано разом із нацизмом. І лише після цього ставити Вагнера та аплодувати Герберту фон Караяну стало «пристойним», – висновує експерт ДТ К. Щеткіна в статті від 02.03.2023 «Чому світу треба позбавитися російського культурного міфу (Щеткіна, 2023)».

Потужний потенціал культурної війни добре усвідомлює й ворог: у шокуюче цинічному інтерв'ю Радіо Свобода директор Музею Ермітажу в Санкт-Петербурзі Михайло Піотровський заявив: «Наші останні виставки за кордоном – це просто потужний культурний наступ».

Якщо хочете, свого роду «спецоперація». Яка багатьом не подобається. Але ми наступаємо. І нікому не можна дати завадити нашому наступу... До початку спецоперації в Україні виставки російських музеїв були всюди... Це й була наша, якщо хочете, «спецоперація», наш культурний наступ» (Піотровський, 2022).

Усвідомлюючи саме такі наслідники культурної експансії, Тамара Гундорова, відома українська культурологиня й літературознавиця, у нещодавньому інтерв'ю «Культура – це теж влада» стверджує: *«Імперське використання культури – це стратегічна ціль, яка спрямована на конструювання образу інакшого, малого, підкореного, якого ошчасливили тим, що прийняли до великої сім'ї, яка ним опікується... Це все стереотипи, створені російською імперською культурою, якими, на жаль, і ми послуговуємося. Бо імперська культура – це не тільки те, що нас пригнічує, те, що нас відводить на маргінеси, але й те, що ми самі сприймаємо за «своє». Тобто підлеглі, колонізовані території, народи й культури значною мірою сприймають подібну орієнтацію себе самих і стереотипи, кліше, які витворюються метрополією, вважають своєю прикметою, своїм образом. І така самоорієнтація є значно небезпечнішою, тому що не завжди помічається»* (Гундорова, 2023).

У такому вимірі проблема *cancelled Russian culture* корелює з актуальною й надважливою для української гуманітаристики проблемою постколоніальних досліджень, що зумовлює необхідність та актуальність досліджень зазначеної проблематики в предметному полі вітчизняної культурології.

Висновки. Культура скасування є порівняно новим соціокультурним феноменом, що з'явився разом із рухами *MeeToo* та *BLM*, є сьогодні оновленою формою остракізму, коли бойкот публічної особи стає активним

інструментом впливу на окремих персоналій, на групи й спільноти. Суспільний резонанс «скасовує репутацію» за неприйнятні, на думку певної групи представників суспільної моралі, вчинки, висловлювання чи загалом поведінку. Сучасний дискурс кенселінгу є полемічним і зумовлює палкі дискусії серед західної інтелектуальної еліти.

Після російського вторгнення в Україну 24.02.2022 виник безпрецедентний вимір проблеми: «скасування» вперше застосовують до культури цілої країни, унаслідок чого росію поступово ізолюють від світової культури. По суті сьогодні ми спостерігаємо перший геополітичний кенселінг ХХІ століття. Маніфест *Cancel Russia* активно популяризується по всьому світу. Його ключовий меседж – ігнорувати імперську путінську росію, а натомість підтримати Україну та її культуру.

Російська культура, зокрема мистецтво, наука та спорт, завжди виступали провідниками, завдяки яким російська пропагандистська машина поширювала свої наративи в усьому світі й, на жаль, до певної міри має можливість і сьогодні формувати сприятливий для себе імідж. Український вимір кенселінгу російської культури є багатоаспектним: серед найважливіших завдань – бойкотування російських діячів мистецтва, спорту, відмова від російського культурного продукту, ревізія російської та радянської топоніміки, а чи не найважливіша місія, зокрема, має полягати в тому, щоб повернути собі славетні імена, які у світі зараз асоціюються з російською культурою. На нашу думку, проблема тісно пов'язана з місією реінтерпретації власної культурної спадщини, з постколоніальними студіями, які є важливим напрямом сучасної української гуманітаристики, і саме в такому контексті вбачаємо перспективи актуальних культурологічних вітчизняних досліджень із проблем культури скасування.

Список використаних джерел:

1. Брюкнер П. (2020). Російська культура крокує пліч-о-пліч із режимом гноблення, рабства, масових убивств і загарбницької війни. *Локальна історія*. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/interviu/rosiiska-kultura-krokuie-plitch-o-plitch-iz-rezhimom-gnoblennia-rabstva-masovikh-ubivstv-i-zagarnitskoyi-viini-paskal-briukner-u-rozmovi-z-irinoiu-vikirchak/> (дата звернення: 05.11.2023).
2. Гундорова Т. (2023). Культура – це теж влада. Інтерв'ю для «КУНШТ». Національна академія наук України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news/Pages/View.aspx?MessageID=10236> (дата звернення: 06.11.2023).
3. Куромія Х. (2022). Помилковість «російської культури» в Україні. Форум українознавства. URL: <https://ukrainian-studies.ca/2022/05/16/the-fallacy-of-russian-culture-in-ukraine/> (дата звернення: 05.11.2023).

4. Лист про справедливість і відкриті дебати (2020). Що таке cancel culture та як люди знову опинилися по різні боки барикад. *Суспільне культура*. URL: <https://harpers.org/a-letter-on-justice-and-open-debate/> (дата звернення: 7.11.2023).

5. Піотровський М. (2022). Cancelled Russian culture: чи готовий Захід бойкотувати російську культуру через війну Росії проти України? *Інтерв'ю. Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/boycot-rosiyska-kultura-viyna-rosiyi-ukrayina/31941714.html> (дата звернення: 04.11.2023).

6. Платт К. (2022). Глибока іронія скасування всього російського. URL: <https://www.nytimes.com/2022/04/22/opinion/russian-artists-culture-boycotts.html> (дата звернення: 05.11.2023).

7. Словник. Merriam-Webster. (2023). Філія Encyclopædia Britannica. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/cancel%20culture> (дата звернення: 12.10.2023).

8. Щеткіна К. (2023). Чому світу треба позбавитися російського культурного міфу. *Дзеркало тижня*. URL: <https://zn.ua/CULTURE/otmenit-velichie.html> (дата звернення: 05.11.2023).

References:

1. Briukner P. (2020). *Rosiiska kultura krokuie plich-o-plich iz rezhymom hnoblennia, rabstva, masovykh ubyvstv i zaharbnytskoi viiny [Russian culture walks side by side with a regime of oppression, slavery, mass murders and a war of aggression]*. Lokalna istoriia [in Ukrainian].

2. Hundorova T. (2023). *Kultura – tse tezh vlada [Culture is also power]*. Interviu dlia «KUNShT». Natsionalna Akademiia nauk Ukrainy [in Ukrainian].

3. Kuromiia Kh. (2022). *Pomylovist «rosiiskoi kultury» v Ukraini [Fallacy of «Russian culture» in Ukraine]*. Forum ukrainoznavstva [in Ukrainian].

4. Lyst pro spravedlyvist i vidkryti debaty (2020) *Shcho take cancel culture ta yak liudy zнову opynylysia po rizni boky barykad. [What is cancel culture and how people ended up on different sides of the barricades again]*. Suspilne kultura [in Ukrainian].

5. Piotrovskiy M. (2022). *Cancelled Russian culture: chy hotovyi Zakhid boikotuvaty rosiisku kulturu cherez viinu Rosii proty Ukrainy? [Canceled Russian culture: is the West ready to boycott Russian culture because of Russia's war against Ukraine?]*. Interviu. Radio Svoboda [in Ukrainian].

6. Platt K. (2022). *Hlyboka ironiia skasuvannia vsoho rosiiskoho [The deep irony of canceling everything Russian]* [in Ukrainian].

7. Slovnyk. Merriam-Webster. (2023). [Dictionary Merriam-Webster]. Filiia Encyclopædia Britannica [in Ukrainian].

8. Shchetkina K. (2023). *Chomu svitu treba pozbavytysia rosiiskoho kulturnoho mifu. [Why the world needs to get rid of the Russian cultural myth. Mirror of the week]*. Dzerkalo tyzhnia [in Ukrainian].